

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1895, kl. 3 e. m.

Utlåtande, med anledning af väckta motioner om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken.

Vid innevarande riksdag hafva af motionärer inom *Andra Kam-maren* väckts följande förslag i fråga om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken, nemligen:

1:o) af herr *H. N. E. Amnéus* m. fl. (motion n:o 5), som föreslagit,

»att Riksdagen måtte besluta att inrätta ett afdelningskontor af riksbanken i *Mariestad* under de vilkor och bestämmelser med afseende på kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega att föreskrifva»;

2:o) af herr *E. Svensson* m. fl. (motion n:o 12), som föreslagit,

»att Riksdagen må besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i *Karlskrona* under samma vilkor och bestämmelser, som gälla för riksbankens senast inrättade afdelningskontor»;

3:o) af herr *N. Boström* m. fl. (motion n:o 22), som yrkat,

»att Riksdagen måtte besluta att ett afdelningskontor af riksbanken må under loppet af år 1896 inrättas i staden *Umeå* för *Vesterbottens län* under de vilkor och bestämmelser med afseende på kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva»;

4:o) af herr *A. G. Gyllensvärd* m. fl. (motion n:o 23), som hemställt,

»att Riksdagen ville besluta, att ett afdelningskontor af riksban-
ken för Hallands län måtte under år 1896 inrättas i staden *Halmstad*
under de vilkor och bestämmelser med afseende på kontorets verk-
samhet och rörelse, som bankofullmäktige kunna komma att föreskrifva»;

5:o) af herr *G. Odqvist* (motion n:o 113), som föreslagit,

»att Riksdagen måtte besluta, att ett afdelningskontor af riks-
banken må under loppet af år 1896 inrättas i staden *Borås* för Elfs-
borgs län under de vilkor och bestämmelser med afseende på konto-
rets verksamhet och rörelse, som derom torde föreskrifvas»;

6:o) af herr *J. A. Aulin* (motion n:o 126), som yrkat,

»att, för den händelse Riksdagen innevarande år skulle besluta
inrättandet af ett nytt afdelningskontor af riksbanken, detta måtte för-
läggas i *Eskilstuna* samt omfatta Södermanland och möjligen angrän-
sande delar af Vestmanland»; samt

7:o) af herr *F. O. Larsson* i Mörtlösa m. fl. (motion n:o 57), som
hemställt,

»att Riksdagen må besluta, att ett afdelningskontor af riksban-
ken må inrättas i *Linköping* för Östergötlands län under de vilkor och
bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet, som bankofullmäk-
tige ega föreskrifva».

Öfver dessa motioner hörda, hafva fullmäktige i riksbanken enligt
skrifvelse den 28 sistlidne februari yttrat:

»Efter år 1884 hafva 6 afdelningskontor af riksbanken inrättats.
År 1885 beslöt Riksdagen anordnandet af ett kontor i Jönköping, hvil-
ket öppnades samma år. Kontoret i Kalmar kom till stånd 1887, det
i Karlstad 1889 och Hernösandskontoret 1890. Vid 1891 års riksdag
väcktes flera motioner om upprättande af afdelningskontor. Fullmäktige
afstyrkte samtliga dessa motioner och yttrade dervid följande: »Huru
verkligt det behof af nya riksbankskontor i orterna, hvarom de städse
återkommande talrika motionerna kunna anses vittna, än må vara, så
lär det dock ej böra tillgodoses i större utsträckning, än hänsynen till
riksbankens ställning och tillgångar medgifver. I afseende härå hafva
fullmäktige redan i flera förut afgifna yttranden betonat, huru ange-
läget det är att iakttaga tillbörlig varsamhet så till vida, att icke flera
kontor blifva inrättade samtidigt, äfvensom att i regeln ett nytt kontor
icke borde ifrågakomma oftare än hvartannat år, hvarjemte fullmäktige
ansett ett snabbare fortskyndande i inrättandet af nya kontor böra
vara beroende af bankfrågans lösning i den rigtning, att större utrymme
bereddes åt riksbankens sedlar.» — Riksdagen beslöt emellertid på
utskottets förslag inrättandet af ett kontor i Falun, men bestämde, att

detta skulle öppnas under loppet af 1892, således två år efter det senast förut upprättade. Vid 1893 års riksdag beslöts anordnandet under 1894 af ett kontor i Örebro.

I öfverensstämmelse med hvad förut anförts anse fullmäktige fortfarande, att under nuvarande förhållanden ett nytt kontor ej bör upprättas oftare än hvar annat år, och få derfor såsom sin åsigt uttala, att, om upprättande af ett nytt kontor anses böra i år beslutas, detsamma ej må öppnas förr än 1896. Såsom 1891 års bankoutskott erinrat, synes det ock i allmänhet lämpligt, att beslutet om ett nytt kontors anordnande fattas året innan det skall börja sin verksamhet.

I afseende å de föreslagna orterna, af hvilka två — Borås och Eskilstuna — icke äro residensstäder, må erinras, att fullmäktiges pluralitet år 1893 yttrade sig till förmån för Mariestad. Om förslaget uttalade sig bankoutskottet sålunda: »Vore länsresidenset inom Skaraborgs län förlagdt inom en centralare del af detsamma, eller nämnda stad medelpunkten för någon större affärs- eller industriel verksamhet inom länet, vill det äfven synas utskottet, att anordnande af ett kontor inom Västergötland kunde hafva åtskilliga skäl för sig. Men under nuvarande förhållanden och då utskottet ej vill frångå åsigten, att ett afdelningskontor bör förläggas i residensstad, har utskottet för sin del ej för närvarande kunnat biträda förslaget om inrättande af ett riksbankkontor i Mariestad.» För sin del tillstyrkte utskottet anordnande af ett kontor i Örebro, och vann, såsom redan angifvits, förslaget härom bifall af Riksdagen.

Vid 1894 års riksmöte beslöt Andra Kammaren, med anledning af väckt motion, anordnande af ett kontor i Mariestad, men vid gemensam votering blef förslaget härom förkastadt.

Af de nu i fråga ställda orterna synes Umeå förtjena att främst komma i åtanke. Vesterbottens län tillhör nu Luleå-kontorets distrikt, hvilket i förhållande till öfriga kontors är särdeles stort. Kommunikationerna hafva visserligen på senare tider förbättrats genom norra stambanans framdragande till Boden, men det oaktadt äro samfärdsmedlen inom det vidsträckta området icke på något sätt jemförliga med sydligare nejdern. Vid sådant förhållande förefinnas naturligtvis icke ringa svårigheter för länets inbyggare att draga afsedd fördel af Riksbankens kontor i Luleå.

Med hänsyn härtill lär det få anses riktigt, att Riksbanken, i hvad på den ankommer, söker tillmötesgå anspråken på lättnader för affärsrörelsen inom länet, helst som i detta läns städer för närvarande icke finnas mer än tre bankkontor, nemligen i Umeå Vesterbottens en-

skilda banks hufvudkontor samt i Skellefteå afdelningskontor af samma bank, äfvensom af Hernösands enskilda bank.

Hvad vidare riksbankens eget intresse vidkommer, synes med skäl kunna antagas, att det skall blifva behörigen tillgodosedt genom inrättande af ett afdelningskontor i Umeå. Affärsverksamheten inom länet är på vissa håll ganska liflig, och då, såsom af hvad nyss anfördes, lär framgå, konkurrensen från redan befintliga bankanstalter är jmförelsevis mindre betydande, kan det anses sannolikt, att det nya riksbankskontoret skulle komma att väl bära sig.

För ett sådant antagande talar särskildt erfarenheten från det 1890 i det angränsande länet upprättade kontoret, hvars rörelse visat sig fördelaktig för riksbanken.

Beträffande distriktet för kontoret är det uppenbart, att det bör omfatta Vesterbottens län. Verksamheten torde böra bestämmas på samma sätt som för senast upprättade afdelningskontor.

På grund af hvad sålunda anförts få fullmäktige uttrycka den mening, att ett riksbankskontor under år 1896 må anordnas i Umeå med Vesterbottens län såsom distrikt och under de vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som fullmäktige ega föreskrifva».

Enligt de åsikter, som hittills gjort sig gällande vid inrättandet af nya afdelningskontor af riksbanken, böra dessa kontor förläggas till länens residensstäder, såsom varande centralplatserna för de särskilda orternas ekonomiska rörelse. Med afseende härå och ehuru utskottet icke vill förneka, att det framdeles kan böra tagas i öfvervägande, om ej i ett eller annat fall förhållandena kunna vara sådana, att en afvikelse från nämnda åsikter kan blifva af behof påkallad, anser utskottet dock för närvarande icke tillräcklig utredning föreligga, för att nu de båda motioner, hvilka afse inrättandet af afdelningskontor i Borås och Eskilstuna, som ej äro residensstäder, skulle kunna af utskottet förordas.

Hvad åter angår öfriga fem motioner, i hvilka föreslagits anordnandet af dylika kontor i Mariestad, Karlskrona, Halmstad, Linköping eller Umeå, kunna för hvar och ett af dessa förslag åtskilliga skäl anföras, som, ur olika synpunkter, tala för att i någon af dessa städer förlägga ett riksbankskontor. Inom utskottet hafva emellertid i valet mellan de nämnda orterna meningarna företrädesvis omfattat Linköping

och Umeå, så att öfverläggningarna inom utskottet hufvudsakligen vändt sig kring frågan om, hvilkendera af dessa båda städer nu bör erhålla företräde; och har utskottet härvid funnit sig böra biträda den af bankofullmäktige enhälligt uttalade mening, att det afdelningskontor, om hvars inrättande beslut vid innevarande riksdag kan komma att fattas, bör förläggas i Umeå.

Vesterbottens län, som ett afdelningskontor af riksbanken i Umeå skulle komma att betjena, har visserligen, på sätt fullmäktige framhål- lit, nyligen erhållit så till vida förbättrade samfärdsmedel, att norra stambanan framdragits genom länet till Boden och derigenom lättat förbindelsen med Luleå, der riksbankskontor finnes, men trots förbättringen i kommunikationerna, torde denna icke vara så stor, att icke Vesterbottens län kan anses vara ett af dem, som bäst behöfva tillgodoses med ett eget riksbankskontor. Äfven ur synpunkten af riksbankens egna intressen — hvilka för öfrigt fullmäktige lära bäst vara i stånd att bedöma och å hvilkas uttalande härutinnan alltså bör fästas afseende — finner utskottet goda utsigter vara för handen, att ett blifvande kontor i Umeå kan verka fördelaktigt, såsom fallet varit med de öfriga norrländska riksbankskontoren.

Utskottet hemställer därför:

1:o

att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förslag af herr N. Boström med flere, i staden *Umeå* må under loppet af år 1896 för Vesterbottens län inrättas ett afdelningskontor af riksbanken under de vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva; och

2:o

att öfriga förslag, som afse inrättande af riksbankskontor i

- a) Mariestad,
- b) Karlskrona,
- c) Halmstad,
- d) Borås,
- e) Eskilstuna och
- f) Linköping

ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Derest den i punkten 1:o här ofvan gjorda hemställan vinner Riksdagens godkännande, kommer utskottet att framdeles i memorial angående ändringar i bankoreglementet afgifva förslag till de bestämmelser och tillägg, som i afseende å det nya kontorets anordnande och villkoren för detsamma kunna finnas erforderliga.

Stockholm den 19 mars 1895.

På bankoutskottets vägnar:

O. R. Themptander.

Reservation

af herrar *Henriksson, Larsson och Rydberg*:

»I fråga om orten, hvarest det af utskottet föreslagna afdelningskontor af riksbanken borde förläggas, hafva vi en från utskottets flertal afvikande mening, i det vi anse, att i sådant afseende Linköping borde erhålla företräde framför Umeå. Och få vi till stöd för denna vår uppfattning härmed anföra följande:

Hvad först angår det af utskottet för dess motsatta uppfattning åberopade skäl, att Vesterbottens län i kommunikationshänseende kunde anses vara ett af dem, som bäst behöfde tillgodoses med ett eget riksbankskontor, så vilja vi ingalunda bestrida, att afståndet mellan riksbankskontoren i Hernösand och Luleå, utgörande pr jernväg 650 km, är större än det till 568 km uppgående afståndet mellan Stockholm och Kalmar-kontoret, men man har ofta hört uttalas, att afstånden i Norrland ej få eller kunna betraktas på samma sätt som afstånden i mellersta delarna af vårt land; och således torde denna skillnad icke kunna tillerkännas någon afgörande betydelse.

Frånsedt nämnda förhållande, få vi i öfrigt anföra:

att statsinkomster: ordinarie, bevillningar, post-, telegraf-, telefon-, tull-, skogs- och jernvägsmedel utgöra i rundt tal i Vesterbottens län 1,500,000 kr., i Östergötlands län 8,600,000 kr.;

att värdet af år 1893 från tullkammardistriktet *utförda* varor, större grupper, utgjorde för Vesterbottens län 8,710,000 kr., för Östergötlands län 7,180,000 kr., hvartill för sistnämnda län bör tilläggas värdet af exporteradt smör 3 à 4 millioner kr.;

att värdet af år 1893 till tullkammardistriktet *införda* varor, större grupper, utgjorde för Vesterbottens län 510,000 kr., för Östergötlands län 8,520,000 kr.;

att fastighetsvärdet i Vesterbottens län utgör 61,100,000 kr., i Östergötlands 239,600,000 kr.;

att folkmängden är i Vesterbottens län 122,784, deraf i Umeå 3,500, i Östergötlands län 266,619, deraf i Linköping 13,000 samt

att dessutom Norrland är jemförelsevis väl försedt med riksbankskontor, nemligen i Östersund, Hernösand och Luleå.

Då härtill kommer, att till ett blifvande riksbankens afdelningskontor i Linköping äfven bör hänvisas Norra Kalmar län, som har betydande exportrörelse och en omfattande industriell verksamhet, och som med Östergötland har gemensam hypoteksförening med säte i Linköping, så få vi, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställa:

1:o att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förslag af herr O. Larsson m. fl., i staden *Linköping* må under loppet af 1896 för Östergötlands och Norra Kalmar län inrättas ett afdelningskontor af riksbanken under de vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets verksamhet och rörelse, som bankofullmäktige ega föreskrifva; och

2:o att öfriga förslag, som afse inrättandet af riksbankskontor i

- a) Mariestad,
- b) Karlskrona,
- c) Halmstad,
- d) Borås,
- e) Eskilstuna och
- f) Umeå

ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda».

Herrar *Holmgren* och *Jansson*, som åtnjutit ledighet från riksdagsgörömlen, hafva ej deltagit i behandlingen af detta utlåtandes innehåll.